

Smysl a povaha rozhodčího řízení
Princip rovnosti zbraní stran v rozhodčím řízení,
Rozšíření žaloby podle § 95 odst. 2 OSŘ a další tvrzení účastníků
Rozhodnutí sporu bez ústního projednání věci

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. června 2008, sp. zn. 32 Cdo 1201/2007 (ASPI ID JUD140472CZ)

Zásadu rovnosti stran zákon o rozhodčím řízení nikterak nerozvádí stanovením konkrétních práv a povinností účastníků rozhodčího řízení a k jejímu naplnění je nutno podle § 30 zákona o rozhodčím řízení použít přiměřeně příslušná ustanovení občanského soudního řádu.

Princip rovnosti zbraní, jako jeden z prvků širšího pojetí spravedlivého procesu, vyžaduje, aby každé procesní straně byla dána přiměřená možnost přednést svou záležitost za podmínek, jež ji nestaví do podstatně nevýhodnější situace, než ve které je její protistrana.

I když se strany zřekly (pouze) ústního jednání, nemůže to znamenat, že by tím strany mohly omezit svá procesní práva zejména i ve smyslu nemožnosti navrhnout další důkazy, případně požadavky na jejich provedení, neboť opačný postup by byl porušením práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Z odůvodnění:

Smyslem a povahou rozhodčího řízení je přenesení projednávání a rozhodování určitých sporů z obecných soudů, do jejichž pravomoci tyto věci jinak patří, na rozhodce jako soukromé fyzické osoby (srov. důvodovou zprávu k ZRŘ).

Nejtypičtějším případem odepření možnosti věc před rozhodci projednat je nemožnost dostatečného uplatnění argumentace stran a nemožnost jejich vyjádření se ke všem relevantním skutečnostem. V rámci jednotlivých procesních úkonů lze považovat za důvodné, aby stranám byla poskytována nejen možnost tyto úkony učinit, ale i to, aby byla poskytnutá možnost s ohledem na všechny relevantní souvislosti dostatečná (srov. např. Bohuslav Klein, *Rozhodčí řízení*, ASPI 2007, str. 193) a možnost navrhnout důkazy k prokázání jejich tvrzení a tyto důkazy i provést (za předpokladu, že nejsou pro dané řízení zcela zjevně nepodstatné).

Nic nebrání rozšíření žaloby odpovídající úpravě § 95 odst. 2 o. s. ř, kdy je rozhodné, že nejde o uplatnění nároku z jiných právních titulů a vztahů, ale o zvýšení (v jejich vyčíslení) nároků již existujících, vyplývajících z okolností již v řízení – a to i znalecky – posuzovaných a předložení dalších tvrzení a důkazů.

Pokud však důkazní návrh strany po rozšíření žaloby nebyl přijat, navzdory prohlášení ústního projednávání sporu za skončené, ale byla poskytnuta pouze možnost k podání závěrečného návrhu, pak takovou možnost k uplatnění jejich práv nelze považovat za dostatečnou, i když se strany sporu postupem podle daných pravidel rozhodčího řízení dohodly, aby rozhodčí senát rozhodl spor bez ústního jednání pouze na základě písemností.

Takový postup znamená, že se strany zřekly pouze ústního jednání, to však nemůže znamenat, že by strany mohly omezit svá procesní práva ve smyslu nemožnosti navrhnout další důkazy,

případně požadavky na jejich provedení, neboť opačný postup by byl porušením práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

V právní literatuře (srov. např. prof. dr. Alexander J. Bělohlávek, Komentář: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, C. H. Beck 2004, 1. vydání, str. 241) je dále zastáván názor, že zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. e) ZRŘ z důvodu, že rozhodci neprovedli důkaz navržený stranami, bude možno zásadně jen tehdy, jestliže se tímto návrhem rozhodce odmítl zabývat nebo nedostatečně zabýval. Soud nemůže takový možný důkazní návrh hodnotit z pohledu možného vlivu na výsledek rozhodčího řízení (jako je tomu například v řízení o opravném prostředku). O to více je ovšem zapotřebí, aby se rozhodci jak v průběhu řízení, tak i v odůvodnění písemného vyhotovení nálezu vypořádali nejen se všemi navrženými důkazy v řízení provedenými, nýbrž i těmi, jejichž provedení nepřipustili, a to co do důvodů takového odmítnutí důkazních návrhů.